

HAASTATELTAVANA MAX VON BONSDORFF

Puheenjohtaja Minna Hakkarainen haastatteli Suomen Hanoin suurlähetystössä syyskuussa työnsä aloittanutta neuvonantajaa marraskuussa 2007.

(ilmestynyt seurakirjeessä 4-5/07)

MH: Max mikä sai sinut hakemaan nykyiseen työhösi Hanoiin?

MvB: Tärkeimpänä syynä oli halu lähteä kentälle kehitysyhteistyötehtäviin ja Hanoin paikka sisälsi kaikissa suhteissa niitä elementtejä, jotka tekevät työstä hyvin mielenkiintoisen. Vietnamin sisäisen kehityksen tilanne on kiinnostava. Maassa tapahtuu paljon ja tulee tapahtumaan varmasti paljon myös tulevaisuudessa. Lisämausteena tässä työssä on oma henkilöhistoriani. Vaikka olen itse ollut työn puolesta hyvin vähän, jos laisinkaan, tekemisissä Vietnamin kanssa, on Vietnam jo lapsuudestani saakka ollut aina läsnä omassa tietoisuudessa. (Maxin isä, edesmennyt Johan "Seppi" von Bonsdorff, oli Vietnam-aktiivi, joka toimi jonkin aikaa myös seuran puheenjohtajana 1990-luvulla: haastattelijan huomio). Perheellämme on edelleen ystäviä niiden vietnamilaisten joukossa, jotka asuivat Suomessa 1970-luvulla.

MH: Millaisia ennako-odotuksia sinulla oli Vietnamiin saapuessasi?

MvB: Kaikki on oikeastaan vastannut aika hyvin sitä, mitä odotin. Seurasin Vietnamin kehitystä jo ennen tänne saapumistani, joten olin tietoinen talouskasvusta ja yhteiskunnallisista haasteista. Talous on kehittynyt nopeasti, mutta edelleen maassa on köyhyyttä etenkin maaseudulla ja vähemmistöjen parissa. On myös tulevaisuuteen ja uuteen sukupolveen kohdistuvia uusia haasteita, kuten ympäristökysymykset.

MH: Kuinka näet oman roolisi suhteessa suurlähetystön uuteen toimintasuunnitelmaan?

MvB: Juuri tehty Hanoin suurlähetystön toimintasuunnitelma perustuu hallituksen uuteen kehityspoliittiseen ohjelmaan. Toimintasuunnitelmassa lähdetään siitä, että myös jatkossa Vietnam on edelleen yksi keskeisistä Suomen yhteistyömaista kehitysyhteistyön saralla. Koska Vietnam kuitenkin on nopeasti muuttumassa, tulemme tekemään kartoituksen Vietnamin pitkäaikaisen tuen tarpeesta. Lähitulevaisuudessa Vietnam lähestyy keskitulotason maita. Näin ollen on relevanttia käydä keskustelua siitä, mikä on kehitysyhteistyön rooli Vietnamin silloin, kun sen tulotaso saavuttaa keskitulotason maat. Tässä viitataan lähinnä vuosiin 2010 - 2015. On kuitenkin muistettava, että Suomen kehitysyhteistyöohjelmassa on toimintaa sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Lähivuosien jo päätetty toiminta on keskeinen osa työtäni. Meillä 4 - 5 vuoden aikajänteellä edelleen laaja kehitysyhteistyöohjelma ja itse kannan vastuuta sen kokonaissuunnittelusta, toimeenpanosta sekä ohjauksesta.

Toimintasuunnitelmassa puhutaan myös transitiostrategiasta. Eli eräänlaisesta yhteistyön muutosstrategiasta. Sen mukaisesti kehitysyhteistyö tulee vähenemään vuosina 2010 - 2015, mutta haluan heti korostaa, että transitiostrategia ei ole kehitysyhteistyön lopettamisstrategia. Sen keskeinen merkitys on tehdä strategisia päätöksiä ja asettaa toiminnallemme uusia tavoitteita siten, että tiedämme mikä on kehitysyhteistyön ja Suomen rooli Vietnamissa siinä vaiheessa, kun maasta on tullut keskitulotason maa. Tämä on tärkeää myös siksi, että viimeiset 30 vuotta kehitysyhteistyö on ollut vallitsevana elementtinä Suomen ja Vietnamin välisissä suhteissa. Tulevaisuudessa yhteistyö kasvaa myös muilla toiminnan alueille, kuten kahdenvälisen kaupan suhteen.

MH: Mikä on oma näkemyksesi kehitysyhteistyön roolista tulevaisuudessa?

MvB: Kysymykset siitä, mitä Vietnam kokee tarvitsevansa pidemmällä aikavälillä ulkomaisilta avunantajilta, ovat vielä vailla vastausta. Kehitysyhteistyön rooli rahoittajana tulee vähenemään sitä mukaan, kun maan oma varallisuus kasvaa ja ulkoimaisia investointeja tulee maahan entistä enemmän, esimerkiksi infrastruktuurikohteisiin. † Ennakoisin, että kehitysyhteistyön, ja siihen liittyvän vuoropuhelun merkitys, on yhä enemmän erityisesti asiantuntemuksen ja kokemusten vaihdossa maan tulevista kehityshaasteista.

Esimerkiksi kysymykseen kestävästä kehityksestä liittyy tulevaisuudessa paljon haasteita. Sellaisia ovat niin ympäristöhaasteet kuin myös sosiaalipoliittiset haasteet. Käymissäni keskusteluissa on käynyt ilmi, että Vietnamin hallituksen pyrkimyksenä on siirtyä asteittain tarkkaan kohdennetusta sosiaalipolitiikasta kohti universaalimpaa sosiaalipolitiikkaa. Tämä tulee asettamaan entistä suurempia toiminnallisia haasteita eri hallinnon sektoreiden väliselle liikkumiselle. Jatkossa maa tarvitsee siis nykyistä vahvempaa yleistä sosiaalipolitiikkaa.

Lisäksi Vietnam pyrkii jatkossa kehittymään osaamisyhteiskunnaksi, mikä on maalle suuri haaste. † Näen mahdollisuuksia yliopistoyhteistyölle, jonka avulla vahvistetaan maan innovaatiostrategiatyötä ja yritystoiminnan kehittämistä. Olemme keskustelleet myös tiede- ja teknologiayhteistyöstä. Itse näen, että tulevaisuuden haaste Vietnamille on hallita näin nopeata yhteiskunnallista kehitystä varsinkin, kun uusiin tavoitteisiin liittyvät kehityshaasteet ovat hyvin erilaisia kuin 1980-luvun kehityshaasteet Vietnamin aloitettua laajamittaiset talousuudistuksensa. Samalla täytyy muistaa, että köyhyysongelma ei Vietnamissa ole postunut, vaikka sen laajuus on vähentynyt huomattavasti.

MH: Kuinka näet Vietnamin tulevan taloudellisen ja poliittisen kehityksen suhteen?

MvB: Haluaisin olla varovainen mitä tähän sanon, kun kokemusta maasta on sentään vasta kaksi kuukautta. Jaan kuitenkin sen perusnäkömyksen maan poliittisesta kehityksestä, mikä on esitetty suurlähetystön toimintasuunnitelmassa. Vietnamin hallinnon itse itselleen asettamat tavoitteet kehittyä moderniksi ja vahvaksi valtioksi

ovat sellaisia, että minun on vaikea nähdä kuinka niitä voitaisiin saavuttaa ilman demokraattisen kehityksen vahvistumista. Mutta on ilmeistä, että Vietnamin hallinto haluaa kehityksen tapahtuvan hallitusti. Näen, että mitä enemmän mennään kohti markkinataloutta ja tuotantoa, jossa keskeistä ovat jalostetut tuotteet, jotka vaativat uudenlaista osaamis- ja innovaatiokapasiteettia, asioista tulee entistä kompleksisimpia. Tämänkaltaisen talous tulee edellyttämään vahvempaa koulutustasoa ja mahdollisuutta vapaasti innovoida ja ajatella. Vietnamin kehityspolitiikassa osaamisen kehittäminen onkin yksi keskeisiä tavoitteita. Sen sijaan kysymykseen siitä, millä aikavälillä poliittiset muutokset realisoituvat on mahdotonta vastata.

MH: Mikä merkitys mielestäsi on vahvalla, keskitetyllä ja ennakoitavissa olevalla hallinnolla maan talouskehityksessä?

MvB: Hyvä kysymys! Se on varmasti yksi keskeinen osa sitä, että Vietnam on niin nopeasti kyennyt nousemaan sinne missä se on tänään. Että on kyetty viemään läpi niinkin isoja poliittisia päätöksiä kuin esimerkiksi WTO:hon liittyminen. Vietnamin poliittinen, keskusjohtoinen järjestelmä on mahdollistanut nopeat muutokset. Mutta edelliseen kysymykseen viitaten - jos katsoo taloudellista kehitystä köyhän maan ja toisaalta kehittyneen länsitalouden maan näkökulmasta, ero on juuri kompleksisuudessa. Mitä taloudellisesti kehittyneempi maa, sen monipuolisempaa osaamista tarvitaan. Kaikkea ei voida kontrolloida ja keskusjohtoisuuden rajat tulevat vastaan. Jotta Vietnam pääsee eteenpäin, poliittisella puolella tulee myös tapahtua kehitystä, ainakin uskon niin. Uskon myös siihen, että koulutustason nousu ja osaamis pääoma sekä lisääntynyt kansainvälinen yhteistyö johtaa vääjäämättömästi jonkinlaisen vaatimukseen poliittisen tilan kasvusta. Mutta miten se Vietnamissa ilmenee ja koska, siihen en osaa vastata.